

DANSK LANDSKABSPRIS 2014

Steen Himmer, Bo Holm-Nielsen og Lisbeth Westergaard

I 2014 har juryen med Dansk Landskabspris ønsket at hædre steder eller projekter, hvor der tydeligt og vellykket er arbejdet med at gøre det bedre at opholde sig og bo; steder eller projekter, hvor god landskabsarkitektur har skabt rammen for, at de lokale brugere og borgere oplever merværdi.

I foråret 2014 blev den nye danske arkitekturpolitik lanceret under temaet 'Mennesker i centrum'. Årets tema for Dansk Landskabspris ligger i forlængelse heraf, og man ønsker at hædre 'et bedre sted at bo'. Temaet tager afsæt i arkitekturpolitikens fire fokusområder: mødet med arkitekturen, demokrati, bæredygtighed og værdiskabelse.

Formålet med uddelingen af landskabsprisen er at sætte fokus på landskabsarkitektur og forvaltning af landskabet. Dansk Landskabspris skal være til inspiration for brugere, bygherrer, andre rådgivere, politikere og

almindelige brugere. Årets tema hædrer projekter, der er mere end blot fysiske rammer: projekter, der synliggør værdien af tilgængelige, grønne rum som sociale samlingssteder, der inddrager byens borgere.

Der har i år været indstillet projekter, hvor lige netop mødet mellem brugere og projekt har resulteret i løsninger, der ikke kunne være skabt på tegnebordet alene.

Indstillingerne vidner om, at 'et bedre sted at bo' kan være udløst af små som store greb: fra langsigtede planstrategier i sociale boligbyggerier ved Avedøre Stationsby Syd og i Vallensbæk til allétræsplantningers positive virkning i hovedgaden i Kgs. Lyngby. I Sønderød har kommunen modigt valgt at fjerne et fejlslagent indkøbscenter og skabt en bypark i stedet, og i Vejle er en vej og en parkeringsplads blevet fjernet for at skabe rum for en stor aktivitetspark – mens man på Vesterbro

i København har skabt en frodig taghave sammen med fritidshjemets brugere og lokale borgere.

Spændet i årets indstillinger er yderst positivt. Temaet skulle appellere til projekter, enkeltpersoner, offentlige og private projekter, og indstillingerne i år har været udover det forventelige. Engagementet i indstillingerne viser en tydelig demokratisering af det offentlige rum, hvis succes er båret af aktive brugere. Vellykket landskabsarkitektur er i dag meget mere end blot fysiske rammer. Det er også projekter, der skaber steder af værdi, der rækker langt ud over projektet selv.

På baggrund af de indkomne forslag har juryen valgt to projekter med nedenstående begrundelser.

Tagterrassen er forvandlet til en stor nyttehave, hvor børnene dyrker grønsager og laver mad af høsten. I kasserne er pæretræer, figentræer, blåbærbuske, jordbær, salat m.m. En tank sørger for regnvandsopsamling til vanding. Tagterrassen danner også ramme om lektielæsning, frokostpauser og fødselsdage

The roof terrace has been converted to a vegetable garden where children cultivate vegetables and make meals from the harvest. The boxes contain pear trees, fig trees, blueberry bushes, strawberries, salad, etc. A tank stores rainwater for irrigation. The roof terrace also serves as a setting for homework, lunch breaks and birthday celebrations

Dansk Landskabspris 2014, den store: Tagparadiset på Vestervangs Fritidshjem

Tagparadiset på fritidshjemmet Vestervang er tildelt Dansk Landskabspris 2014 med den begrundelse, at det er et forbilledligt projekt til stor inspiration for andre. Projektet har med små midler formået at vise en demokratisk værdiskabelse. Tilblivelsen er et vellykket eksempel på en proces, hvor ansatte, ledelse og børn i samarbejde har været med til og til stadighed er medskabende i at formgive 'et bedre sted at bo'. Det er et projekt, hvor brugerne på deres egen måde har skabt et taglandskab af høj æstetisk kvalitet. Det er ikke kun en smuk have, men også et sanseunivers, som skaber glæde for børn, forældre, ældre og ansatte.

Projektets formidling til byens borgere har gjort, at flere end nogen sinde før oplever glæden ved nærheden til grønne byrum. Projektet skaber med andre ord 'et bedre sted at bo'.

Tagparadiset tildeles prisen, da juryen finder, at prisen her har en stor værdi for stedet, men også for formidlingen af, at små frodige landskaber i byen er værdiskabende for mennesker. Med prisen følger 40.000 kr.

Dansk Landskabspris 2014, den lille: Mariaparken i Vejle

Mariaparken i Vejle er tildelt Dansk Landskabspris 2014. Juryen finder, at processen og inddragelsen af brugerne er eksemplarisk. Parkens landskabelige behandling understøtter på fineste vis den varierede funktionalitet, som brugerne ønskede. Særligt de to pavilloner fremstår som effektive generatorer for livet i parken.

Byplanmæssigt er det beundringsværdigt, at Vejle Kommunes Midtbystrategi følges og i så tydelig grad forskønner og forbedrer forholdene for byens beboere. Vejle Kommune gør sig store anstrengelser for at byen forbliver et godt sted at bo. Med prisen følger 10.000 kr.

Dansk Landskabspris uddeles af Park- og Naturforvalterne, Dansk Landskabsarkitektforening og Danske Arkitektvirksomheder. I 2014 har juryen bestået af landskabsarkitekt MDL Lisbeth Westergaard, LIW Planlægning (Danske Arkitektvirksomheder), landskabsarkitekt MDL Bo Holm-Nielsen, ZoffmannHolm Landskabsarkitekter (DL) og landskabsarkitekt MDL Steen Himmer, Odense Kommune (Park- og Naturforvalterne)

Nyttehaven på taget af Vestervang, fra idé til afprøvet pædagogisk redskab. Vestervangs korte, kronologiske gennemgang af projektet med målet

'At skabe større trivsel i dagligdagen for børn og voksne i et urbant institutionsmiljø'

December 2011: Boe Sallingboe, indehaver af bygartnerfirmaet Altan-Alferne og far til Frey, som går på Vestervang, retter henvendelse til ledelsen med en forespørgsel, om man ikke skal lave en nyttehave på den store, ubenyttede tagterrasse på taget af fritidshjemmet. Bestyrelsen beder om tegninger og budget.

Januar 2012: Projektbeskrivelse med plantegning og planteliste, metodevalg og budget forelægges ledelsen. Der tages udgangspunkt i bydelens akutte mangel på rekreative områder og en generel betragtning om børnenes hverdag: 'Hvordan skal børn i fremtiden kunne sikres en naturlig tilgang til naturen og en forståelse af dens nytteværdi, når deres dagligdag overvejende består af bymiljø, indendørsaktiviteter og elektroniske adspredelser'. Ledelsen beslutter at gå videre med projektet. Marts 2012: Der rettes henvendelse til store fonde som Realдания, Tryg, Velux og Nordea, som alle afviser at støtte projektet. Herefter kontaktes firmaer og private aktører, hvilket giver midler nok til, at noget af projektet kan sættes i gang. I første omgang etableres højbede til brug for børnenes eksperimenter med letdyrkkelige grøntsager og bær.

Juni 2012: Første fase er færdig, og nyttehaven er blevet en realitet. Fritidshjemmets personale har været en aktiv del af etableringen, og børnene har også deltaget i processen, så alle kunne føle ejerskab. Med de pædagogiske erfaringer, man har høstet i foråret, beslutter fritidshjemmets bestyrelse at give et tilskud til den videre etablering. Projektet kan dermed udbygges i henhold til den oprindelige plan.

September 2012: For at få projektet til at fremstå som den oprindelige plantegning, donerer Altan-Alferne og samarbejdspartnere materialer og planter, som bringer nyttehaven tættere på at være en 'plantage'.

Oktober 2012: Tagterrassen får besøg af Center for Bydesign, Københavns Kommune og Områdefornyelsen Centrale Vesterbro. Alle er meget begejstrede for projektet, og det foreslås at søge offentlige puljemidler til færdiggørelsen af haven.

April 2013: Områdefornyelsen Centrale Vesterbro donerer sammen med Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter en pose penge til Boe Sallingboe til dækning af udlæg og til den endelige færdiggørelse af nyttehaveprojektet.

Juni 2013: På baggrund af de positive erfaringer med nyttehaven på taget, beslutter ledelsen sig for at lave et begrønningsprojekt med fokus på legeplads og facade. Der laves en planteplan med 75 % stedsegrønt.

August 2013: Resultaterne af en grønnere institution gør, at ledelsen beviliger penge til yderligere beplantning af legepladsen. Der arbejdes videre med en planteplan bestående af 75 % stedsegrønt. December 2013: Vestervang Fritidshjem har nu en komplet nyttehave på taget, identisk i opbygning og plantevalg med den oprindelige plantegning. Legepladsen har gennemgået en levende forvandling og bliver i det daglige omtalt som 'junglen'. Effekten af den samlede begrønning tæller alt fra færre konflikter mellem børnene og mellem børn og voksne, lavere støjniveau, bedre forhold til naboerne, totalt ophør af hærværk og graffiti på ejendommen til større trivsel og et lavere sygefravær i personalegruppen.

Fritidshjemmet Vestervang, Dannebrogsgade 47, København V

Udført: 2012-13

Projektet er udviklet af Altan-Alferne og færdiggjort sammen med børn og voksne fra Vestervang Fritidshjem

Hovedsponsor: Områdefornyelsen Centrale Vesterbro i samarbejde med

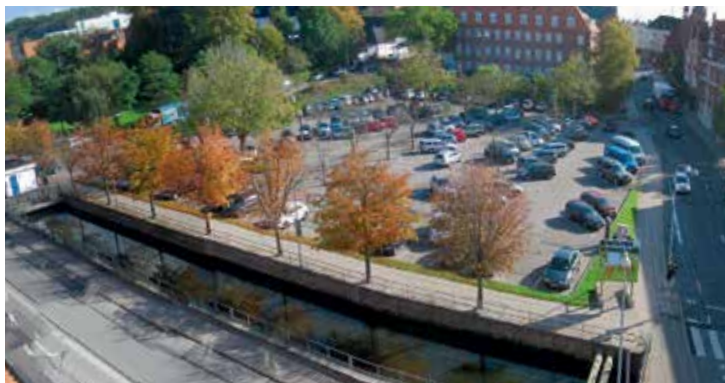
Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter

Fotos: Steen Brogaard

www.tagparadiset.dk

MARIAPARKEN I VEJLE

Mads Peder Rasmussen

Parken fremstår som en moderne fortolkning af en folkepark The park appears as a modern interpretation of a people's park

Mariaparken er en ny grøn offentlig park midt i Vejle med særligt fokus på idræt og bevægelse. Omdannelsen af den tidligere asfalterede parkeringsplads – Marias Plads – med biler mellem rækker af træer i mistrivsel og den lukkede amtmanshave gav mulighed for at tilføre byen en stor sammenhængende, grøn bypark på ca. 13.500 kvm. Mariaparken er blevet åben og imødekommende og ligger som en direkte grøn forbindelse mellem Vejles vestlige parker, Byparken og midtbyens gågader i øst. Parken kan både rumme større musik- og bevægelsesarrangementer, en hyggelig picnic mellem træerne, rulleskøjteløb, boldspil og skøjture i vintermånederne.

Parkens grundlæggende træk består af et blødt formet, græsklædt terræn, der bølger op og ned og ind og ud. Terrænet formidler overgangen mellem den højtliggende østby og de lavtliggende arealer omkring åen, der løber i kanten af parken. De bløde bakker danner rum omkring opholds- og aktivitetslommer og virker afskærmende i forhold til de omgivende, trafikerede veje. Lavningerne leder vandet væk fra opholdsfladerne.

Parkens øvrige bestanddele – stisystem, bevægelsesbane og pavilloner understøtter med blødt formede kurver parkens landskabelige helhed. Hertil kommer en mangfoldighed af forskelligartede træer – med biodiver-

sitet for øje – gamle og nye, store og små i en uformel sammenstilling.

Udover at være et sted for idræt og bevægelse skal Mariaparken også være et smukt og rart sted at opholde sig for alle aldre. Parken indeholder både aktive, urbane zoner, landskabelige opholdszoner, mindre, afskærmede og større, åbne rum, hvilket muliggør en alsidig brug af parken året rundt.

Hvor mange andre idrætslegepladser mest appellerer til drenge og unge mænd, er det med de mange kultur- og opholdsmuligheder i Mariaparken hensigten at skabe et centralt aktivitetsområde, der også er interessant for piger og unge kvinder.

1:1000

Uddrag af juryen for Dansk Landskabspris' beskrivelse: Midt i Vejle, mellem handelsstrøg, kunstmuseum, skoler, ældrecentre og banegård, ligger det nyeste bud på en folkepark. En parkeringsplads og en vej er fjernet for at give plads til et stort, sammenhængende byrum, der ved sin placering og de mangfoldige aktivitetstilbud skaber merværdi.

Parkens stærke fundament i tilblivelsen var en demokratisk proces, hvor alle naboer kom med ønsker til parkens brug. Borgerdialogen pegede på, at de unge ønskede forskelligartede rum med plads til både aktiviteter og afslapning. Parken er en del af en langsigtet midtbystategi, og det, at den er skabt på et så solidt strategisk grundlag vidner om en både modig og visionær byplanlægning.

Parken er til stor inspiration for andre; den aktive inddragelse af borgerne i rådgivningsprocessen vidner om genuine intentioner om at skabe den bedst mulige park og derved et endnu bedre sted at bo

Banen er belyst, så den også kan benyttes om aftenen og i den mørke vintertid, hvor den fungerer som midtbyens skøjtebane

The activity area is illuminated, so that it can be used in the evening and during the dark winters, when it serves as the midtown ice-skating rink

Overgangene mellem aktive og rolige zoner har fået en særlig udformning, så man kan opholde sig på kanter og bänder. Her er rig mulighed for at hænge ud og være med.

Parken har en forsænket, organisk formet aktivitetsflade på ca. 1.300 kvm til boldspil, rulleskøjteløb og andre aktiviteter. Kanten omkring banen bevæger sig op og ned. Nogle steder er kanten blevet smal og lav, andre steder er kanten høj og bred for at danne sidde-mulighed og bande og samtidig give mulighed for at rumme den teknik, der er nødvendig

for skøjtebanens funktion. Banen er belyst, så den også kan benyttes om aftenen og i den mørke vintertid, hvor den fungerer som midtbyens skøjtebane.

Nord for bevægelsesbanen ligger parkens naturlige midtpunkt og mødested. Her er en kiosk og materialebank, hvor man kan låne sportsrekvisitter til bl.a. fodbold, håndbold, basketball, volleyball, hockey, badminton, tennis, frisbeegolf, speedminton, slacklines, hulahopringe samt leje skøjter og købe varm kakao m.m. i den kolde vintertid.

I den nordligste ende af parken ligger en pavillon – udformet som en organisk formet overdækning, der kan anvendes til dans, musik og andre arrangementer. Omkring scenen er der siddetrin og plads til ca. 500 tilskuere på arealet syd for pavillonen. Man kan tænde lysspots og farvet lys i pavillonen og styre lyden med sin smartphone via bluetooth.

Mads Peder Rasmussen, landskabsarkitekt

Parken har en forsænket, organisk formet aktivitetsflade på ca. 1300 kvm til boldspil, rulleskøjteløb og andre aktiviteter. Kanten er nogle steder smal og lav, andre steder er kanten høj og bred for at danne siddemulighed og bande

The park has a recessed, organically formed activity area of about 1,300 m² for ball games, roller skating and other activities. In some areas the edges are narrow and low, in other places they are high and wide to offer seating and to serve as side boards

Mariaparken, Orla Lehmannsgade/Vedelsgade/Blegbanken/Enghavevej /Flegborg, Vejle

Realiseret: 2012-13

Bygherre: Vejle Kommune

Landskabsarkitekt: Bascon. Medarbejdere: Charlotte Baad Gustin, Mads Peder Rasmussen, Christine Haastrup Pedersen og Anne Mette Boye

Arkitekt: Ravn Arkitektur (bygninger)

Entreprenør: Aagaard Gruppen (anlæg og landskab), Jorton og Sportsbyg (multibane), Christian Berg (køleteknik)

Fonde: Lokale og Anlægsfonden, Ministeriet for by, boliger og landdistrikter

Præmieret med Dansk Landskabpris 2014 og Vejle Kommunes arkitekturpris 2013, nomineret til byplanprisen 2014

Fotos: Carsten Ingemann, Vejle Kommune (s. 162 og 165 øverst)